

MİNNET

(Ebû Dâvûd, "Edeb", 11; Tirmizî, "Birr", 35).

BİBLİYOGRAFYA :

Râgıb el-İsfahânî, *el-Müfredât*, "menn" md.; İbnü'l-Esîr, *en-Nihâye*, Kahire 1322, IV, 118; *Müsned*, II, 482; III, 76; Buhârî, "Humus", 16, 19, "Fez'âilü aşhâbi'n-nebi", 6, "Meğâzî", 14, 56; Müslim, "İmân", 171; İbn Mâce, "Du'â", 10; Ebû Dâvûd, "Edeb", 11; Tirmizî, "Büyü", 5, "Birr", 35, 41; Nesâî, "Eşribe", 5; Mâverdi, *Edebü'd-dünyâ ve'd-dîn*, Beyrut 1398/1978, s. 205-206; Ebû'l-Fidâ İbn Kesîr, *Muhtaşaru Tefsiri İbn Kesîr* (nşr. M. Ali es-Sâbûnî), Beyrut 1402/1981, III, 369; Şevkânî, *Fethu'l-kadir*, Beyrut 1412/1991, V, 374-375.

MUSTAFA ÇAĞRICI

MINORSKY,
Vladimir Fedorovich
(1877-1966)

Rus şarkiyatçısı ve diplomatı.

Moskova'da hukuk öğrenimi gördükten sonra (1896-1900) Lazarev Doğu Dilleri Enstitüsü'ne devam ederek Arapça, Farsça, Türkçe ve İslâm tarihi okudu (1900-1903). Arkasından Dışişleri Bakanlığı'nda diplomat kadrosuyla görev aldı ve 1904-1917 yılları arasında Rusya'nın Tebriz, Tahran, İstanbul elçiliklerinde (1912-1914) çeşitli görevlerde bulundu. Ayrıca Osmanlı-İran sınır komisyonunda üyelik yaptı ve Rus Türkistanı valiliği emrinde çalıştı. Asya'da müslüman topraklarında geçirdiği diplomatik yılları ona büyük araştırma imkânları sağladı ve en önemli araştırmalarının biri olan, bâtinî fırkalarından Ehl-i Hak (Aliilâhîler) üzerine kaleme aldığı eserini yayımladı (*Materialy dlya izuçeniya persidskoy sektı Lyudi istiny ili Ali-lahi*, Moskva 1911).

Bolşevik İhtilâli'nin ardından ülkesine dönmediği için diplomatik mesleği sona eren Minorsky kendini akademik çalışmalarına adanmıştı. 1923'ten itibaren Paris'teki

Vladimir
Fedorovich
Minorsky

Ecole Nationale des Language Orientales Vivantes'ta Fars edebiyatı, daha sonra Türk dili ve İslâm tarihi dersleri vermeye başladı. 1932'de Londra Üniversitesi'ne bağlı The School of Oriental and African Studies'e Farsça hocası tayin edildi ve burada 1937'de profesör oldu; emekliye ayrıldığı 1944'ten sonra da görevini sürdürdü. 1948-1949 öğretim yılında misafir profesör sıfatıyla I. Fuâd Üniversitesi'nde (Kahire Üniversitesi) bulundu. Emekliliği boyunca Cambridge'de kalan Minorsky eserlerinin çoğunu bu dönemde kaleme aldı. 1951'de o yılki Milletlerarası Şarkiyatçılar Kongresi'ne katılmak üzere İstanbul'a, 1959'da I. Türk Sanatı Kongresi için Ankara'ya geldi. 1960 yılında Sovyet İlimler Akademisi tarafından Moskova'da yapılacak olan XXV. Milletlerarası Şarkiyatçılar Kongresi'ne davet edildi, bu vesileyle yıllardan beri görmediği ülkesine gitti. 25 Mart 1966'da Cambridge'de öldüğü zaman vasiyeti üzerine yakılan cenazesinin külleri Moskova'da gömüldü ve kütüphanesinin büyük bir kısmı St. Petersburg'daki Şarkiyat Enstitüsü'ne bağışlandı. British Academy, The School of Oriental and African Studies, Société Asiatique, Brüksel Üniversitesi, Deutsche Morgenländische Gesellschaft ve Royal Asiatic Society gibi bilim kurumları tarafından üye seçilen ve çeşitli şeref pâyeleriyle ödüllendirilen Minorsky'nin adına iki hâtıra kitabı yayımlanmıştır (*Yâd-nâme-i İrâni-yi Minorsky* [ed. Müctebâ Minovî-İrec Efşâr], Tahran 1969; *Iran and Islam: In Memory of the Late Vladimir Minorsky* [ed. C. E. Bosworth], Edinburg 1971).

Eserleri. Minorsky'nin esas ilgi alanı Türk-İran dünyasının tarihi coğrafyası olmakla beraber araştırmaları tarih, edebiyat, din, dil ve sanat alanlarını da içine alır. Dört dildeki (Ruşça, Fransızca, İngilizce, Farsça) yayınlarının toplamı 270'i geçer; bunların 130'u 1925-1937 yılları arasında *Encyclopaedia of Islam*'a yazdığı maddelerdir. Neşriyatı içinde özellikle Arapça ve Farsça tarih-coğrafya kitaplarının İngilizce çevirileri önemli yer tutar. 1. *Hudûd al-âlam: The Regions of The World, A Persian Geography* (London 1937 → London 1970; Frankfurt 1993). 372 (982-83) yılında yazılmış Farsça bir anonim coğrafya kitabının ayrıntılı notlar ilâvesiyle yapılan tercümesidir. Bu tercüme Vasilij V. Barthold'un tıpkıbasımı (Leningrad 1930) esas teşkil etmiş, ayrıca yayının başında onun önsözüne yer verilmiştir. 2. *Sharaf al-Zamân Tâhir Marvazi: on China, the Turks and India*

(London 1942 → Frankfurt 1993). Mervezi'nin tarihi ve etnografik açıdan önemli bilgiler içeren *Tabâ'î'u'l-hayevân*'ından seçilmiş bazı bölümlerin orijinal metinleriyle birlikte ve geniş açıklamalar ilâvesiyle yapılan çevirisidir. 3. *Tadhkirat al-Mulûk: A Manual of Safavid Administration (c. 1137/1725)* (London 1943; Cambridge 1980). Eserin Farsça metninin tıpkıbasımı ve açıklamalı tercümesidir. Kitabı daha sonra Seyyid Muhammed Debîr Siyâki, Minorsky'nin notlarından Mes'ûd Receb Niyâ tarafından Farsça çevirisiyle birlikte tahkik ederek yayımlamıştır (Tahran 1368 hş.). 4. *Studies in Caucasian History* (Cambridge 1953). Gence Şeddâdîleri ile Ani Şeddâdîleri'ni ve Selâhadîn-i Eyyûbi'nin ilk dönemlerini ele alan bir çalışmadır. 5. *er-Risâletü's-sânîye li-Ebî Dülef (Abû-Dulaf's Second Risâla; Kahire 1955)*. Ebû Dülef Mis'ar b. Mühelhil'in IV. (X.) yüzyılda İran'a yaptığı seyahati anlatan ikinci risâlesinin şerhiyle birlikte Arapça metni ve tercümesidir. 6. *A History of Sharvan and Darband in the 10th-11th Centuries* (Cambridge 1958). Münecimbaşı Ahmed Dede'nin *Şahâ'ifü'l-aşbâr*'ından Şirvan ve Derbend'le ilgili kısmın çevirisidir. Yayımlanmamış Arapça metne dayanan çalışmada 500 (1106) yılında Derbend'de yazılmış, Münecimbaşı'nın ana kaynağını oluşturan ve aslı günümüze ulaşmayan, *Târih-i Bâbü'l-ebvâb* kısmen yeniden inşa edilmiştir. 7. *The Chester Beatty Library (Dublin): A Catalogue of the Turkish Manuscripts and Miniatures* (Dublin 1958). 8. *Calligraphers and Painters: A Treatise by Qâdi Ahmad, son of Mir Munshî (c. 1015/1606)* (Washington 1959). Kadî Mir Ahmed Münşî'nin *Gülîstân-ı Hüner* adlı Farsça eserinin tercümesidir. 9. *Persia in A.D. 1478-1490: An Abridged Translation of Fadlullâh b. Rûzbihân Khunji's Târih-i 'Âlam-ârâ-yi Aminî* (London 1957).

Minorsky bunların dışında Barthold'un Türkistan tarihi, Yedisu bölgesi tarihi, Uluğ Bey ve Mir Ali Şir hakkındaki dört çalışmasını, Rus şarkiyatçısı V. D. Smirnov'un torunu olan eşi Tatiana Shebunina Minorsky ile birlikte Rusça'dan İngilizce'ye çevirmiştir (*Four Studies on the History of Central Asia*, I-III, Leiden 1956-1961). Onun çeşitli yazıları bir araya getirilerek iki ayrı yayın halinde tekrar basılmıştır (*Iranica: Twenty Articles* [Hertford 1964], *The Turks, Iran and Caucasus* [London 1978]; yayınlarının tam listesi için bk. V. Minorsky, *Iranica: Twenty Articles*,

s. XII-XXVI; *Yād-nāme-i Irāni-yi Minorsky*, s. XVII-XXXI [BSOAS, XXIX/3, s. 694-699].

BİBLİYOGRAFYA :

V. Minorsky, *Iranica: Twenty Articles*, Hertford 1964, s. VII-XXVI; Seyyid Hasan Takizāde – Mücteba Mīnovī, *Rāhnümā-yi Kitāb*, Tahran 1345/1966, s. 3-15; Müctebā Mīnovī, *Naḳd-i Hāl*, Tahran 1393, s. 429-442; *Iran and Islam: In Memory of the Late Vladimir Minorsky* (ed. C. E. Bosworth), Edinburgh 1971, s. V-IX; D. M. Lang, "Vladimir Fedorovich Minorsky", *BSOAS*, XXIX/3 (1966), s. 694-699; I. Gershevitch, "Professor Vladimir Minorsky", *JRAS*, 1-2 (1967), s. 53-57; J. A. Boyle, "Vladimir Minorsky", *JAH*, 1/1 (1967), s. 86-89; J. Aubin, "Vladimir Minorsky (1877-1966)", *Sir*, V/1 (1976), s. 131-133; Hasan Eren, "Minorskiy", *TA*, XXIV, 223.

CHRISTINE WOODHEAD

MİNŞÂVÎ, Muhammed Siddîk (محمد صدیق المنشاوی)

Muhammed b. Siddîk el-Minşâvî
(1920-1969)

Mısırlı hâfız ve kâri.

20 Ocak 1920'de Mısır'ın Sûhâc vilâyeti-ne bağlı Minşât köyünde doğdu. Fertlerinin çoğu hâfız olan bir ailede yetişti. Babası, kıraat ve tecvidde Mısır'ın meşhur kurrâsından Şeyh Muhammed Rif'at'ın takdîrini kazanmış bir zattı. Minşâvî on bir yaşında Minşât'ta Muhammed en-Nemekî'nin yanında Kur'an-ı Kerim'i ezberledi. Kahire'ye giderek Muhammed Ebû'l-Alâ ve Muhammed Suûdî'den Kur'an ilimlerine dair dersler aldı. Babası ve amcası Ahmed es-Seyyid'le birlikte Kur'an tilâvet etmek üzere Mısır'da çeşitli yerlere seyahatler yaptı. "İmâmü'l-kâriin" lakabıyla anılan Minşâvî'nin kendinden küçük iki kardeşi de güzel sesleri ve tilâvetleriyle tanınmış olup bunlardan Mahmûd Siddîk el-Minşâvî halen Mısır'ın radyo istasyonlarında Kur'an okumayı sürdürmektedir.

Muhammed
Siddîk
el-Minşâvî

1953 yılında Mısır Radyosu'nda Kur'an okumaya başlayan ve yurt dışı seyahatleriyle İslâm dünyasında tanınan Minşâvî'nin şöhreti kısa zamanda yayıldı. 1950'de Endonezya'ya, 1956'da Suriye'ye yaptığı seyahatler vesilesiyle kendisine liyakat nişanları verildi. 1950 yılında Kahire'de dâiler (vâiz, hatip ve müşidler) günü münasebetiyle düzenlenen törende de birinci dereceden cumhuriyet nişanı ile ödüllendirildi. Asya, Afrika ve Avrupa'daki pek çok ülkeyi ve müslüman toplulukları ziyaret eden, gittiği yerlerde tilâvetiyle dinleyenleri etkilemeyi başaran Minşâvî Ocak 1969'da vefat etti.

Kur'an kıraati Minşâvî için bir iş değil bir misyondu. Kitleler ondan etkileniyor, dinleyenler huşûun zirvesine ulaşıyordu. Minşâvî'nin tatlı sesi ve disiplinli tilâveti kâriiler için Kur'an'ı güzel okumanın örneğini oluşturdu. Onun Mısır ve diğer ülkelerin radyolarında kayda alınmış 150'den fazla tilâveti bulunmakta, ayrıca tertil üzere okuduğu Kur'an-ı Kerim'in tamamı halen Mısır'da İzâatü'l-Kur'âni'l-Kerim'de her gün yayımlanmaktadır.

BİBLİYOGRAFYA :

Şükrî el-Kādî, "li'z-Zikrâ", *el-Cumhûriyye*, Kahire 23.06.1987; Ahmed el-Bülk, *Eşheru men kara'e'l-Kur'âne fi'l-'asri'l-hadis*, Kahire 1992, s. 36-37; Mahmûd es-Sa'denî, *Elhânü's-semâ'*, Kahire 1996, s. 43, 92-94, 116, 119, 126, 127; *Meusû'atü a'lâmi Mısr fi'l-karni'l-işrin*, Kahire 1996, s. 419.

SAİD MURÂD

MINTÛRÎ (المنطوري)

Ebû Abdillâh Muhammed
b. Abdilmelik b. Ali el-Kaysî el-Mintûrî
(ö. 834/1431)

Kıraat âlimi.

Rebiülâhîr 761'de (Mart 1360) doğdu. Nisbet edildiği Mintûr'un (Montoro) hangi Mintûr olduğu tam olarak bilinmemekle birlikte bu yerin Gırnata ile (Granada) Marya bölgesi arasındaki Mintûrî Kalesi olabileceği ileri sürülmüştür. Kelime bazı kaynaklarda Minsûrî (منثور) şeklinde verilmiştir. Mintûrî ayrıca Gırnâtî nisbesiyle de anılır. Kaynaklar, babası Ebû Mervân ve dedesi Ebû'l-Hasan Ali'yi de fakih olarak zikrettiğine göre Mintûrî'nin çocukluğunun ilmî bir aile ortamında geçtiği söylenebilir.

Mintûrî, Nasriyyetü'l-Yûsufiyye Medresesi'nde Gırnata müftüsü Ebû Saîd İbn Lüb'den kıraat, nahiv, lugat, fıkıh, hadis

ve kelâm öğrendi. Daha sonra aralarında Ebû Bekir İbn Cüzey, Ebû Abdullah İbn Allâk, Ebû'l-Haccâc Yûsuf b. Ali el-Miknâsî, Ebû'l-Hasan İbnü'l-Eşheb, Muhammed b. Ömer el-Lahmî'nin de bulunduğu Endülüslü ve Faslı on dört kadar âlimden icâzet aldı. Ayrıca Merakeş, Marya, Tunus, İskenderiye, Kahire, Kudüs, el-Halîl, Mekke ve Medine'den yirmi beş kadar âlim kendisine icâzet belgesi göndermiş olup İbn Arafе, Zeynüddin el-İrâkî, Nüreddin el-Heysemî, İbnü'l-Mülakkın gibi isimler bu belgeleri düzenleyenlerden bazılarıdır. Tasavvufa dair bilgileri Gırnata'da şeyh İbn Bakî'den alan Mintûrî, yoğunlaştığı kıraat ilminde Ebû Abdullah Muhammed b. Ali el-Kicâti'den aldığı derslerle derinleşmiştir. Ömrünün sonuna kadar (yaklaşık kırk yıl) bu zattan istifade etmiş, kendisinden Kur'an ilimlerine dair 100 civarında eser dinlemiş ve icâzet almıştır. Talebeleri arasında Mevvâk, Râî el-Endelüsî, Vezir Ebû Yahyâ İbn Âsım ve Ebû Amr İbn Manzûr gibi âlimler yer alır. Mintûrî 4 Zilhicce 834'te (13 Ağustos 1431) vefat etti.

Eserleri. 1. *Bernâme'ci rivâyâtihî*. Müellifin en önemli çalışması olup kendi dönemine kadar yaşamış âlimlerin biyografilerini ihtiva eden eserin bir nüshası el-Hizânetü'l-Haseniyye'de kayıtlıdır (nr. 1578). 2. *el-Maḳtû'âtü's-şifriyye fi'l-vesâyâ ve'l-mevâ'iz*. Eserin nüshaları Rabat el-Hizânetü'l-âmmе'de bulunmaktadır (nr. 1853, 2700). 3. *el-Fevâ'idü'n-nevmiyye (el-Merâ'î'l-menâmiyye, el-Mübeşşirât)*. Rüya tabirleriyle ilgili olup bir nüshası Rabat el-Hizânetü'l-âmmе'de kayıtlıdır (nr. 2700). 4. *Şerhu Recezi Ebi'l-Hasan b. Berrî* (Muhammed Benşerife, s. 27).

Mintûrî'nin kaynaklarda adı geçen diğer eserleri de şunlardır: *er-Râ'ik fi nusûşi'l-vesâ'ik, et-Ta'rîf bi'l-Hâfız Ebi 'Amr ed-Dânî, Rivâyetü Ebi Bekr Muhammed b. 'Abdirrahîm el-İşbahânî, el-İdgâmü'l-kebir li-Ebi 'Amr b. el-'Alâ, İhtiyârü's-Şeyh Ebi Muhammed Mekki b. Ebi Tâlib, el-Cem' beyne tarîkayî'l-Hâfız Ebi 'Amr ed-Dânî ve'l-İmâm Ebi 'Abdillâh b. Şüreyh, Kıra'atü Humeyd b. Kays el-A'rec, Kıra'atü Süleymân b. Mihrân el-A'meş, Kıra'atü Selâm b. Süleymân eṭ-Tavîl, Reyvü'z-zam'ân fi 'adedi âyi'l-Kur'an, İhtişârü'l-Guzeyri ve tertibühü 'ale's-süver, el-Eḥâdisü'l-avâlî, Kitâbü'l-Müselleslât, Kitâbü'l-Garâ'ib, Tuḥfetü'l-celis ve buḡyetü'l-enîs, el-Hikâyâtü'l-va'ziyyât, Hikâyâtü'l-muḥtelifât.*